

కరెంట్ అఫైర్స్ 19 సెప్టెంబర్ 2025

PIB కరెంట్ అఫైర్స్

ప్రపంచ పేషెంట్ సేఫ్టీ డే - 17 సెప్టెంబర్ 2025

సెంట్రల్ కౌన్సిల్ ఫర్ రీసెర్చ్ ఇన్ ఆయుర్వేదిక్ సైన్సెస్ (CCRAS) మరియు ఆయుష్ మంత్రిత్వ శాఖ ప్రపంచ పేషెంట్ సేఫ్టీ డే 2025 ను నిర్వహించారు.

2025 థీమ్: ప్రతి నవజాత శిశువుకు మరియు ప్రతి బిడ్డకు సురక్షితమైన సంరక్షణ.

వార్తల్లో వ్యక్తి

ఇందిరా గాంధీ నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ ది ఆర్ట్స్ (IGNCA) మోహన్ ఖోకర్ శతాబ్ది సంవత్సరాన్ని పురస్కరించుకుని ఒక కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించింది. ప్రొ.మోహన్ ఖోకర్ భారతీయ నృత్య చరిత్రకు మార్గదర్శకుడు మరియు ప్రముఖ నృత్యకారుడు.

UNESCO యొక్క తాత్కాలిక ప్రపంచ వారసత్వ జాబితా

ఇటీవల భారతదేశం నుండి ఏడు సహజ వారసత్వ ప్రదేశాలు UNESCO యొక్క తాత్కాలిక ప్రపంచ వారసత్వ జాబితాలో చేర్చబడ్డాయి. ఈ చేరికతో, భారతదేశం ఇప్పుడు యునెస్కో పరిశీలనలో మొత్తం 69 సైట్లను కలిగి ఉంది, ఇందులో 49 సాంస్కృతిక, 17 సహజ మరియు 3 మిశ్రమ వారసత్వ లక్షణాలు ఉన్నాయి.

- పంచగని మరియు మహాబలేశ్వర్, మహారాష్ట్ర వద్ద దక్కన్ ట్రాప్స్: ప్రపంచంలోని ఉత్తమంగా సంరక్షించబడిన మరియు అధ్యయనం చేయబడిన లావా ప్రవాహాలకు నిలయం. ఈ దక్కన్ ట్రాప్స్లోని కోయినా వన్యప్రాణుల అభయారణ్యం ఇప్పటికే యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశం.
- సెయింట్ మేరీస్ ఐలాండ్ క్లస్టర్, కర్ణాటక యొక్క జియోలాజికల్ హెరిటేజ్: ఈ ద్వీప సమూహం చివరి క్రెటేషియస్ కాలం నాటిది, ఇది సుమారు 85 మిలియన్ సంవత్సరాల క్రితం నుండి భౌగోళిక నమూనాను కలిగి ఉంది.
- మేఘాలయన్ ఏజ్ గుహలు, మేఘాలయ: మేఘాలయలోని అద్భుతమైన గుహ వ్యవస్థలు, ముఖ్యంగా మహ్లాహ్ గుహ.
- నాగా హిల్ ఓఫియోలైట్, నాగాలాండ్: ఓఫియోలైట్ శిలల అరుదైన బహిర్గతం.
- ఎర్ర మట్టి దిబ్బలు (ఎర్ర ఇసుక కొండలు), ఆంధ్రప్రదేశ్: ఈ ఎర్ర ఇసుక నిర్మాణాలు విశాఖపట్నం సమీపంలో ఉన్నాయి.
- తిరుమల కొండల సహజ వారసత్వం, ఆంధ్రప్రదేశ్: ఎపార్కియన్ అస్థిరత మరియు ఐకానిక్ సిలాతోరణం (నేచురల్ ఆర్చ్) కలిగి ఉన్న ఈ సైట్ అపారమైన భౌగోళిక

ReadingRoomz

ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది, ఇది 1.5 బిలియన్ సంవత్సరాల భూమి చరిత్రను సూచిస్తుంది.

- వర్కాల క్లిప్స్, కేరళ: కేరళ తీరప్రాంతంలో ఉన్న సుందరమైన శిఖరాలు మియో-ప్లియోసీన్ యుగంలోని వార్కల్లి నిర్మాణాన్ని బహిర్గతం చేస్తాయి.

సేవా పర్వ 2025

సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ సేవా పర్వ 2025ని 17 సెప్టెంబర్ నుండి 2 అక్టోబర్ 2025 వరకు సేవ, సృజనాత్మకత మరియు సాంస్కృతిక గర్వం యొక్క దేశవ్యాప్త పండుగగా జరుపుకుంటుంది.

ఇండియా-AI ఇంపాక్ట్ సమ్మిట్ 2026

భారత ప్రభుత్వ ఎలక్ట్రానిక్స్ & ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ, ఇండియా-AI ఇంపాక్ట్ సమ్మిట్ 2026 కోసం లోగో మరియు కీలకమైన ప్లాగ్షిప్ కార్యక్రమాలను ఆవిష్కరించింది. ఇండియా AI-ఇంపాక్ట్ సమ్మిట్ 2026 ఫిబ్రవరి 19-20 2026 తేదీలలో న్యూఢిల్లీలో జరుగుతుంది.

కీలక కార్యక్రమాలు

ఇండియా-AI ఇంపాక్ట్ సమ్మిట్ 2026 ప్రధాన కార్యక్రమాల శ్రేణిని కలిగి ఉంటుంది, వీటిలో:

- AI పిచ్ ఫెస్ట్ (UDAAN): ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న వినూత్న AI ప్రార్థనలను ప్రదర్శిస్తుంది.
- యువత, మహిళలు మరియు ఇతర భాగస్వాములకు గ్లోబల్ ఇన్నోవేషన్ సవాళ్లు
- పరిశోధన సింపోజియం
- AI ఎక్స్పో

ఎనిమిది కొత్త ఫౌండేషన్ మోడల్ కార్యక్రమాల ప్రారంభం

- అవతార్ AI – 70B పారామీటర్ల వరకు ప్రత్యేకమైన “AI అవతార్లను” సృష్టిస్తోంది, భారతీయ భాషలు మరియు వ్యవసాయం, ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు పాలన వంటి డొమైన్ల కోసం ఆప్టిమైజ్ చేయబడింది.
- IIT బాంబే కన్సార్టియం - భారత్ జెన్ - 2B నుండి 1T పారామీటర్ల వరకు బహుభాషా మరియు బహుళ మోడల్లను అభివృద్ధి చేస్తోంది.
- ప్రాక్టల్ అనలిటిక్స్ లిమిటెడ్ - 70B పారామితులతో కూడిన భారతదేశపు మొట్టమొదటి భారీ రీజనింగ్ మోడల్ను నిర్మిస్తోంది.
- టెక్ మహింద్రా మేకర్స్ ల్యాబ్
- Zenteiq – బ్రహ్మచరి అభివృద్ధి చేయడం, సైన్స్ ఆధారిత మల్టీమోడల్ ఫౌండేషన్ మోడల్.

ReadingRoomz

- GenLoop - సరళమైన భాషా నమూనాలను (2B పారామితులు) సృష్టిస్తోంది - యుక్తి (టేస్), వార్త (సూచన) మరియు కవచ్ (గార్డు).
- ఇంటెలిహెల్త్ - EEG సిగ్నల్ విశ్లేషణ కోసం 20B పారామితుల మోడల్‌ను ప్రతిపాదిస్తోంది.
- Shodh AI - మెటీరియల్ డిస్కవరీ కోసం 7B పారామితుల మోడల్‌ను అభివృద్ధి చేయడం.

శంకర్ - ఆప్టికన్ ఏనుగు

న్యూ ఢిల్లీలోని నేషనల్ జూలాజికల్ పార్క్ లో 29 ఏళ్ల మగ ఆప్టికన్ ఏనుగు శంకర్ హఠాత్తుగా మరణించింది.

భారతదేశం & FAO ప్రపంచ స్థాయి బ్లూ పోర్ట్లను నిర్మించే ఒప్పందం

ఫిషరీస్, పశుసంవర్ధక మరియు పాడి పరిశ్రమ (MoFAHD) మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని ఫిషరీస్ శాఖ (DoF), భారతదేశంలో బ్లూ పోర్ట్ మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేయడానికి ఐక్యరాజ్యసమితి ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ (FAO)తో సాంకేతిక సహకార కార్యక్రమం (TCP) ఒప్పందంపై సంతకం చేసింది.

బ్లూ పోర్ట్స్ ప్రైమ్‌వర్క్

"బ్లూ పోర్ట్స్" ప్రైమ్‌వర్క్ కింద, సాంకేతిక అభివృద్ధిలను పర్యావరణ సారథ్యంతో మిళితం చేసే స్మార్ట్ మరియు ఇంటిగ్రేటెడ్ ఫిషింగ్ హార్బర్ల అభివృద్ధికి DoF నాయకత్వం వహిస్తోంది. మొత్తం ₹369.8 కోట్ల పెట్టుబడితో వనక్‌బరా (డయ్యూ), కారైకల్ (పుదుచ్చేరి), జఖౌ (గుజరాత్) అనే మూడు ఫైలట్ హార్బర్లు ఆమోదించబడ్డాయి.

హిందూ కరెంట్ అఫైర్స్

మదర్ మేరీ కమ్స్ టు మీ బుక్ - అరుంధతీ రాయ్

బుకర్ ప్రైజ్ విజేత అరుంధతీ రాయ్ ఇటీవల విడుదల చేసిన మదర్ మేరీ కమ్స్ టు మీ పుస్తకం, ఆమె కవర్ ఫోటోలో ఎటువంటి చట్టబద్ధమైన ఆరోగ్య-ప్రమాద హెచ్చరిక లేబుల్ లేకుండా బీడీ తాగుతున్నట్లు చూపిస్తూ, అమ్మకంపై స్త్రీ విధించాలని కోరుతూ దాఖలైన పిటిషన్‌పై కేరళ హైకోర్టు కేంద్రం స్పందన కోరింది.

షెడ్యూల్డ్ తెగల జాతీయ కమిషన్ (NCST)

నేషనల్ కమిషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ ట్రైబ్స్ (NCST) మొదటిసారిగా, 2005లో తనకు కేటాయించిన ఎనిమిది అదనపు విధులను అధ్యయనం చేయడానికి ఒక ప్రత్యేక కమిటీని మరియు మూడు సబ్ కమిటీలను ఏర్పాటు చేసింది.

ReadingRoomz

ఈ విధులు ఉన్నాయి:

- చిన్న అటవీ ఉత్పత్తులు, నీరు మరియు ఖనిజ వనరులపై STల యాజమాన్య హక్కులను పరిరక్షించడం.
- భూమి అన్యాయాన్ని నిరోధించడం మరియు నిర్వాసితులైన గిరిజనులకు సరైన పునరావాసం కల్పించడం.
- అటవీ పరిరక్షణలో గిరిజనుల పాత్రను బలోపేతం చేయడం మరియు పిష్టింగ్ సాగును తొలగించడం.
- పంచాయతీ (షెడ్యూల్డ్ ప్రాంతాలకు పొడిగింపు) చట్టం, 1996 (PESA) యొక్క పూర్తి అమలును నిర్ధారించడం.
- సిబ్బంది, నిధుల కొరత కారణంగా రెండు దశాబ్దాలుగా నిష్క్రియంగా ఉన్న ఈ విధులను ఎలా సమర్థవంతంగా నిర్వహించవచ్చనే దానిపై కమిటీ నివేదికను సిద్ధం చేస్తుంది.

షెడ్యూల్డ్ తెగల జాతీయ కమిషన్ (NCST) గురించి

- నేషనల్ కమిషన్ ఫర్ షెడ్యూల్డ్ ట్రిబ్స్ (NCST) అనేది భారతదేశంలోని ఒక రాజ్యాంగ సంస్థ, ఇది రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 338A ప్రకారం స్థాపించబడింది.
- ఇది 2004లో 89వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం ద్వారా రూపొందించబడింది.

నేషనల్ మారిటైమ్ హెరిటేజ్ కాంప్లెక్స్

అహ్మదాబాద్ జిల్లాలోని లోథాల్లో నేషనల్ మారిటైమ్ హెరిటేజ్ కాంప్లెక్స్ (ఎన్ఎంహెచ్ఎస్) పురోగతిని సమీక్షించేందుకు ప్రధాని మోదీ గుజరాత్‌లో పర్యటించనున్నారు.

నేషనల్ మారిటైమ్ హెరిటేజ్ కాంప్లెక్స్ గురించి

- నేషనల్ మారిటైమ్ హెరిటేజ్ కాంప్లెక్స్ (NMHC) భారతదేశంలోని గుజరాత్‌లోని భావ్‌నగర్ జిల్లాలో లోథాల్ సమీపంలో నిర్మాణంలో ఉన్న పర్యాటక సముదాయం.
- ఈ సముదాయం 400 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో ఉంది.
- ఇది కాంప్లెక్స్‌లో ధోలావీర మరియు లోథల్ నగరాలను కూడా పునర్నిర్మిస్తుంది. లోథాల్ సింధు లోయ నాగరికత యొక్క పురాతన సముద్ర నౌకాశ్రయం నగరం.
- NMHC నిర్మించేందుకు ₹3,500 కోట్లు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా.
- ఆర్కిటెక్చర్ సంస్థ హఫీజ్ కాంట్రాక్టర్ ప్రధాన నిర్వహణ సలహాదారుగా పనిచేశారు.

క్షిపణి మరియు నీటి అడుగున డ్రోన్

తైవాన్ మరియు U.S. రక్షణ సంస్థ అండురిల్, సంయుక్తంగా ఒక క్షిపణి మరియు నీటి అడుగున డ్రోన్‌ను ఉత్పత్తి చేస్తాయి, తైవాన్ ఒక విదేశీ కంపెనీ తో మొదటిసారి ఇటువంటి ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకుంది.

ReadingRoomz

వాతావరణ ఆధారిత ఆరోగ్య ప్రమాదాలు **2050** నాటికి ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థకు **USD 1.5** ట్రిలియన్ల నష్టాన్ని కలిగిస్తాయి

వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఫోరమ్ తాజా అధ్యయనం ప్రకారం వాతావరణ సంబంధిత ఆరోగ్య ప్రమాదాల వల్ల వచ్చే 25 ఏళ్లలో ప్రపంచ ఆర్థిక వ్యవస్థ కనీసం 1.5 ట్రిలియన్ USD (రూ. 131 లక్షల కోట్లకు పైగా) ఉత్పాదకతను కోల్పోయే అవకాశం ఉంది.

బోయి భీమన్న అవార్డు

ప్రముఖ రచయిత జి వి పూర్ణచంద్ కు ఇటీవల డాక్టర్ బోయి భీమన్న అవార్డు లభించింది.

బోయి భీమన్న గురించి

1911లో ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని తూర్పుగోదావరి జిల్లా మామిడికుదురు గ్రామంలో భీమన్న జన్మించారు. క్విట్ ఇండియా ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు.

అతని సాహిత్య రచనలు

గుడిసెలు కాలిపోతున్నాయి (The huts are burning), పాలేరు, జానపదుని జాబులు, ధర్మం కోసం పోరాటం.

ఆంధ్రప్రదేశ్ అసెంబ్లీ సమావేశాలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ సెప్టెంబర్ 19 నుండి సెప్టెంబర్ 27 వరకు షెడ్యూల్ చేయబడింది.

కార్యక్రమాలు ప్రతిరోజూ ఉదయం 10 నుండి సాయంత్రం 5 గంటల వరకు జరుగుతాయి.

ఏపీ ప్రభుత్వం 100 పీహెచ్ సీల అభివృద్ధికి ₹194 కోట్లు పెట్టుబడి పెడుతోంది. 15వ ఆర్థిక

సంఘం మరియు ప్రధానమంత్రి ఆయుష్మాన్ భారత్ హెల్త్ ఇన్ ఫ్రాస్ట్రక్చర్ మిషన్

(PM-ABHIM) కింద నిధులు మంజూరు చేయబడ్డాయి.

ప్రశ్నోత్తరాల సమయం: పార్లమెంటు సమావేశాలు ప్రారంభమైన తొలి గంట ఇది. ఎమ్మెల్యేలు

తాము ముందుగానే సమర్పించిన ప్రశ్నలను అడగగా, మంత్రులు అధికారికంగా

సమాధానాలు ఇస్తారు. ఇది ప్రభుత్వ పనితీరును తనిఖీ చేయడానికి మరియు

సమీక్షించడానికి ఒక మార్గం.

జీరో అవర్: ఇది ప్రశ్నోత్తరాల సమయం తర్వాత వెంటనే ప్రారంభమవుతుంది. ఇక్కడ,

ఎమ్మెల్యేలు ముందస్తుగా నోటీసు ఇవ్వకుండా ఏదైనా అత్యవసర లేదా ముఖ్యమైన సమస్యను

లేవనెత్తవచ్చు. త్వరిత శ్రద్ధ అవసరమయ్యే విషయాలపై ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నించడానికి లేదా

అప్రమత్తం చేయడానికి ఇది వారికి అవకాశం ఇస్తుంది.